

prima instanță: Curtea de Apel Bălți
Judecător: Adriana Garbuz

DECIZIE

21 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Iuliana Oprea
Luiza Gafton
Mariana Pitic

judecând cererea de recurs declarată de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”,

în cauza civilă la cererea lichidatorului Întreprinderii Municipale „Rețelele Termice Bălți”, Muntean Oleg, cu privire la lichidarea întreprinderii debitoare și radierea acesteia din Registrul de Stat al persoanelor juridice,

împotriva hotărârii Curții de Apel Bălți din 22 decembrie 2017, prin care s-a admis cererea lichidatorului Întreprinderii Municipale „Rețelele Termice Bălți”, Muntean Oleg,

c o n s t a t ă :

La 7 august 2014, creditorul Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” a depus o cerere introductivă, solicitând intentarea procesului de insolabilitate în privința debitorului Întreprinderii Municipale „Rețelele Termice Bălți”.

În motivarea cererii, creditorul a invocat că debitorul nu și-a achitat datoriile în mărime de 9 051 832,66 lei, ceea ce confirmă incapacitatea acestuia de plată.

La 13 august 2014, prin încheierea Curții de Apel Bălți, s-a admis spre examinare cererea introductivă, cu privire la intentarea procedurii de insolabilitate a Întreprinderii Municipale „Rețelele Termice Bălți”, și s-a numit în funcție de administrator provizoriu Întreprinderea Individuală „Oleg Muntean” (vol. I, f. d. 20 – 21).

Prin hotărârea Curții de Apel Bălți din 6 noiembrie 2014, s-a admis cererea introductivă depusă de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” și s-a

intentat procesul de insolvabilitate a Întreprinderii Municipale „Rețelele Termice Bălți”, cu inițierea procedurii simplificate a falimentului și dizolvarea debitorului (vol. I, f. d. 130 – 131c).

La 10 noiembrie 2017, lichidatorul Întreprinderii Municipale „Rețelele Termice Bălți”, Muntean Oleg, a prezentat instanței de insolvabilitate raportul final de lichidare a debitorului (vol. II, f. d. 234 – 238).

Conform acestui raport și în temeiul articolului 135 din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012, lichidatorul Muntean Oleg a solicitat aprobarea raportului final și bilanțului de lichidare, încetarea procesului de insolvabilitate în privința Î.M. „Rețelele Termice Bălți” cu radierea debitorului din Registrul de stat al persoanelor juridice. Totodată, s-a cerut încasarea din contul fondatorului Consiliul Municipal Bălți în beneficiul său a cheltuielilor suportate.

Curtea de Apel Bălți, prin hotărârea din 22 decembrie 2017, a aprobat raportul final și bilanțul de lichidare a Î.M. „Rețelele Termice Bălți” și a încetat procesul de insolvabilitate în privința Î.M. „Rețelele Termice Bălți”.

În același timp, instanța de insolvabilitate a decis lichidarea Î.M. „Rețelele Termice Bălți”, cu radierea întreprinderii din Registrul de stat al persoanelor juridice, fiind considerate stinse creanțele neexecutate ale debitorului față de creditori (vol. III, f. d. 20 – 21).

La deliberarea acestei soluții, instanța de insolvabilitate a stabilit că în procesul de lichidare a Î.M. „Rețelele Termice Bălți” au fost înregistrate creanțe în favoarea Inspectoratului Fiscal de Stat Bălți în cuantum de 4 162,96 lei (ranul III) și de 2 000 lei (rangul VI), dar și în favoarea Î.S. „Calea Ferată din Moldova” în mărime de 9 009 959, 31 lei (rangul V) și 41 873, 35 lei (rangul VI) (vol. III, f. d. 21).

În mod corespunzător, instanța de judecată a analizat raportul final al lichidatorului și a constatat că Î.M. „Rețelele Termice Bălți” nu dispune de masă debitoare, aflându-se în incapacitate de plată a datoriilor față de creditorii sus citați. Mai mult, s-a determinat că măsurile întreprinse de lichidator în vederea stabilirii masei debitoare denotă faptul lipsei acesteia, ce se confirmă prin certificatele de la organele ce dețin registre de stat și duc evidența bunurilor înregistrate (vol. III, f. d. 21, pe verso).

Prin urmare, instanța de insolvabilitate a decis că solvabilitatea întreprinderii nu poate fi restabilită.

Pentru a hotărî astfel, instanța de insolvabilitate a aplicat articolul 135 alin. (5), (7) și (8) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012.

La 29 decembrie 2017, Curtea de Apel Bălți le-a expediat participanților la proces copia hotărârii integrale din 22 decembrie 2017 (vol. III, f. d. 24).

La 19 ianuarie 2018, Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” a declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Bălți din 22 decembrie 2017, solicitând admiterea acestuia.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanța de insolvabilitate nu a ținut cont de garanțiile unui proces echitabil, în cadrul căruia nu i-a fost asigurată o satisfacție deplină și rapidă a cerințelor înaintate.

În explicitarea acestui punct de vedere, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” a indicat că fondatorul Consiliul municipal Bălți a eliberat din funcție administratorul Î.M. „Rețelele Termice Bălți”, însă nu a desemnat o altă persoană responsabilă de gestiunea societății. Din raționamentul relatat, culpa fondatorului constă în faptul că a lipsit întreprinderea de o administrare curentă, fără a asigura continuitatea activității acestui agent economic. Așadar, în opinia recurentului, fondatorul a contribuit în mod direct prin acțiunile și inacțiunile descrise mai sus la insolvabilitatea Î.M. „Rețelele Termice Bălți”. Mai mult, recurentul a sugerat că, în situația din speță, unicul organ cu atribuții de gestiune este fondatorul acesteia, care poartă răspundere pentru ea.

La 6 februarie 2018, în conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs intimaților Î.M. „Rețelele Termice Bălți”, Consiliului municipal Bălți și lichidatorului Muntean Oleg, informându-i despre posibilitatea depunerii referinței. În mod corespunzător, dacă referința se prezintă până la examinarea recursului, judecarea cauzei se decide în lipsa acesteia (vol. III, f. d. 40).

La 20 februarie 2018, Consiliul municipal Bălți a depus referință în întâmpinarea recursului, solicitând respingerea acestuia ca neîntemeiat și tardiv (vol. III, f. d. 42 - 43).

Până la data examinării cauzei, Î.M. „Rețelele Termice Bălți” și lichidatorul Muntean Oleg nu au prezentat referințe, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursul s-a examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul lărgit a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimații au avut posibilitatea să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Auza Vilho Eskelinen și alții v. Finlanda*, 19 aprilie 2007, parag. 72 – 75,

Eriksson v. Suedia, 12 aprilie 2012, parag. 66, 72, *Pönkä v. Estonia*, 8 noiembrie 2016, parag. 33 – 34).

În subsidiar, în parag. 26 – 27 din decizia Curții Constituționale nr. 95 din 19 decembrie 2016, privind excepția de neconstituționalitate a articolului 444 din Codul de procedură civilă, Curtea a statuat că în cazul procedurilor care au ca obiect autorizarea unui apel sau care consacră verificarea unor aspecte de drept, și nu de fapt, sunt îndeplinite condițiile articolului 6 din Convenție chiar dacă instanța de apel sau de recurs nu oferă reclamantului posibilitate să se exprime în fața sa, în persoană. Iar, în esență nu este afectat accesul liber la justiție.

Ab initio, instanța de recurs notează că are obligația de a verifica dacă recursul este formulat de persoana în drept să-l declare, dacă este depus în termen și dacă nu a fost examinat anterior.

Procura nr. 401 din 28 august 2017 dovedește faptul că Briceac Ion a fost împuternicit în mod legal să atace hotărârea judecătorească și să reprezinte interesele Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, care este subiectul abilitat să declare prezentul recurs (vol. III, f. d. 34), fiind respectate dispozițiile art. 430 din Codul de procedură civilă. La fel, materialele cauzei confirmă că cererea nu a fost examinată anterior.

În conformitate cu art. 8 alin. (1) din Legea nr. 149 din 29 iunie 2012 insolabilității, hotărârile și încheierile instanței de insolabilitate pot fi atacate cu recurs în termen de 15 zile calendaristice din data pronunțării și numai în cazurile prevăzute expres de prezenta lege.

În acord cu jurisprudența Ct.E.D.O., Colegiul lărgit subliniază că dreptul la acțiune sau de recurs trebuie să se exercite din momentul în care părțile interesate pot cunoaște efectiv hotărârile judecătorești care le impun o obligație sau care ar putea aduce atingere drepturilor sau intereselor lor legitime; notificarea, în calitate de act de comunicare între organul jurisdicțional și părți, are rol de informare a conținutului deciziei instanței, precum și a notificării sale, după caz, pentru a permite părților de a o recura (*a se vedea cauza Miragall Escolano și alții v. Spania*, 25 ianuarie 2000, parag. 37, *Diaz Ochoa v. Spania*, 22 iunie 2006, parag. 48, *Viard v. Franța*, 9 ianuarie 2014, parag. 31 – 39, *Samoilă v. România*, 16 iulie 2015, parag. 34 – 36).

Potrivit procesului – verbal al ședinței judiciare din 22 decembrie 2017 (ora 9:00), dispozitivul hotărârii Curții de Apel Bălți din 22 decembrie 2017 a fost pronunțat în lipsa Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova” (vol. III, 19).

Prin urmare, potrivit scrisorii Curții de Apel Bălți nr. 26560, hotărârea motivată a fost expediată în adresa părților, inclusiv a recurentului, la 29 decembrie 2017 (vol. III, f. d. 24). Iar, la 4 ianuarie 2018, actul judecătoresc a fost recepționat de Î.S. „Calea Ferată din Moldova” de către un angajat, contra semnătură (vol. III, f. d. 25).

În plus, ștampila secretariatului recurentului, aplicată pe notificarea Curții de Apel Bălți menționată mai sus, atestă că hotărârea contestată a intrat la sediul acestuia la 4 ianuarie 2017, cu numărul 21/4 (vol. III, f. d. 33).

În lumina celor relatate, instanța de judecată constată că recursul, declarat de Î.S. „Calea Ferată din Moldova” la 19 ianuarie 2018, este depus în interiorul termenului de 15 zile, de la primirea efectivă a hotărârii motivate, și urmează a fi examinat pe fond.

Din raționamentele respective, Colegiul lărgit respinge excepția de tardivitate invocată de Consiliul municipal Bălți, din moment ce, o altă abordare decât cea menționată în jurisprudența Curții Europene, ar da dovadă de un formalism excesiv și ar afecta însăși substanța dreptului de acces la instanță.

Verificând hotărârea contestată în raport cu criticile formulate, în limitele controlului de legalitate și temeiurilor de drept invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul, formulat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”, este neîntemeiat și trebuie respins, pentru motivele ce se succed.

În speță, instanța de recurs notează că recurentul Î.S. „Calea Ferată din Moldova” a criticat hotărârea Curții de Apel Bălți din 22 decembrie 2017, în baza articolelor 429 - 445 din Codul de procedură civilă, fără a specifica expres unul din temeiurile prevăzute la articolul 432. Totuși, ținând cont de garanțiile unui proces echitabil, instanța de judecată opinează că argumentele acestuia inserate în recurs trebuie examinate în lumina temeiurilor articolului 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

În contextul relatat, Colegiul lărgit subliniază că judecarea recursului exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, are un caracter devolutiv și privește doar problemele de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt.

Prin urmare, instanța de recurs amintește că, la pronunțarea hotărârii din 22 decembrie 2017, instanța de insolvabilitate s-a călăuzit de articolul 135 alin. (5), (7) și (8) din Legea insolvabilității nr. 149 din 29 iunie 2012. De asemenea, în motivarea deciziei sale, instanța de judecată a reținut și a analizat conținutul raportului final, cu privire la încetarea procesului de insolvabilitate Î.M. „Rețelele Termice Bălți”, în temeiul căruia a constatat că debitorul nu dispune de masa debitoare.

Astfel, potrivit alin. (5) din articolul citat, în cazul lipsei masei debitoare, instanța de insolvabilitate, odată cu aprobarea bilanțului de lichidare, adoptă o hotărâre de încetare a procesului, prin care dispune și radierea debitorului din registrul de stat în care este înscris.

Totuși, în baza limitelor impuse de art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, dar și din analiza minuțioasă a argumentelor recurentului în raport cu hotărârea

contestată, Colegiul lărgit învederează că recurentul s-a plâns că fondatorul Consiliul municipal Bălți este vinovat de apariția stării de insolabilitate a Î.M. „Rețelele Termice Bălți” și nu a asigurat continuitatea activității agentului economic. Totodată, s-a arătat că examinarea cauzei a fost lipsită de echitate, întrucât cererile și observațiile părților nu au fost cu adevărat studiate.

Consiliul municipal Chișinău, prin referința din 20 februarie 2018, a susținut că fondatorul nu poate purta răspundere pentru obligațiile întreprinderii, dar nici nu poate purta răspundere solidară împreună cu persoanele specificate la articolul 247 din Legea insolabilității. În plus, s-a precizat că, prin deciziile Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2016 și 18 ianuarie 2017, s-a stabilit în mod irevocabil inadmisibilitatea tragerii la răspundere subsidiară a fondatorului.

Intimații Î.M. „Rețelele Termice Bălți” și lichidatorul Muntean Oleg nu au oferit nici un comentariu cu privire la fondul cauzei.

Ansamblul celor determinate *supra*, permit instanței de recurs să rezume că esența cauzei date, dedusă judecării, exprimă dezacordul recurentului referitor la aprobarea pripită de instanța de insolabilitate a raportului final și a bilanțului de lichidare a Î.M. „Rețelele Termice Bălți”, încheiat cu încetarea procesului de insolabilitate. De altfel, acesta a pretins că apariția stării de insolabilitate a debitorului îi este imputabilă fondatorului Consiliul municipal Chișinău.

În mod corespunzător, Colegiul lărgit observă că Î.S. „Calea Ferată din Moldova” încearcă să readucă indirect în discuție tragerea la răspundere subsidiară a fondatorului debitorului.

Cu toate acestea, instanța de recurs constată că, la 6 februarie 2015, lichidatorul Muntean Oleg a depus o cerere, cu privire la tragerea la răspundere subsidiară a administratorului Î.M. „Rețelele Termice Bălți”, Țurcanu Maxim, a contabilului Vasilovici Oleg și a asociatului unic al debitorului pe Consiliul municipal Bălți (vol. I, f. d. 187 – 189).

Prin urmare, prin hotărârea Curții de Apel Bălți din 21 aprilie 2016, s-a respins cererea sus menționată (vol. II, f. d. 75 – 77). Ulterior, aceasta a fost menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 14 septembrie 2016 (vol. în copie, f. d. 105 – 110).

În atare situație, în sensul articolului 123 alin. (2) din Codul de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane.

Prin prisma celor menționate, Colegiul lărgit reține că, prin decizia sus citată din 14 septembrie 2016, s-a respins argumentul lichidatorului Muntean Oleg, ce viza

pretinsa răspundere subsidiară a Consiliului municipal Bălți. Or s-a stabilit că principalul temei de depunere a cererii introductive de către Î.S. „Calea Ferată din Moldova” au servit titlurile executorii de încasare a datoriei din contul Î.M. „Rețelele Termice Bălți” date cu 15 decembrie 1998, 19 septembrie 2002, 17 decembrie 2012 și 26 septembrie 2003. Respectiv, în tabelul definitiv al creanțelor debitorului, întocmit de către lichidatorul Muntean Oleg, a fost inclusă creanța creditorului rezultată din titlurile executorii indicate în sumă de 9 051 832, 66 lei și creanța Inspectoratului Fiscal Bălți în cuantum de 2 000 lei (vol. în copie, f. d. 109 – 110).

Din aceste raționamente, s-a considerat că continuarea activității întreprinderii nu a dus la apariția de noi datorii și la incapacitatea de plată a Î.M. „Rețelele Termice Bălți”, iar din anul 2003 debitorul nu a acumulat nicio datorie.

În astfel de circumstanțe, Colegiul lărgit subliniază că faptele descrise mai sus și constatate printr-un act judecătoresc irevocabil sunt similare observațiilor recurentului, potrivit căruia fondatorul Consiliul municipal Bălți este vinovat de apariția stării de insolvabilitate a Î.M. „Rețelele Termice Bălți” și nu a asigurat continuitatea activității agentului economic.

Totodată, instanța de judecată relevă că nu poate deroga de la prescripțiile articolului 254 alin. (3) din Codul de procedură civilă, conform căruia după ce o hotărâre rămâne irevocabilă, părțile și ceilalți participanți la proces, precum și succesorii lor în drepturi, nu pot să conteste în alt proces faptele și raporturile juridice stabilite în hotărârea judecătorească irevocabilă.

Mai mult, instanța de judecată învederează că unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere, inter alia, ca atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (a se vedea *Brumărescu v. România*, 28 octombrie 1999, parag. 61; *Roșca v. Moldova*, 22 martie 2005, parag. 24). În esență, securitatea raporturilor juridice presupune respectarea principiului *res judicata*, adică principiul caracterului irevocabil al hotărârilor judecătorești. Acest principiu cere ca nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii, doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei. O derogare de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară, pe motivul unor circumstanțe esențiale și convingătoare (a se vedea cauzele *Roșca*, citată mai sus, parag. 25 sau „*Oferta Plus*” *S.R.L. v. Moldovei*, 19 decembrie 2006, parag. 98).

Într-o altă ordine de idei, Colegiul lărgit notează că instanța de insolvabilitate a cercetat raportul final, cu privire la încetarea procesului de insolvabilitate a Î.M. „Rețelele Termice Bălți”, în temeiul căruia s-a constatat că debitorul nu dispune de masă debitoare și se află în incapacitate de plată a datoriilor față de creditorii sus citați. Totodată, înscrisul dedus judecății demonstrează că lichidatorul Muntean Oleg

a introdus în capitolul II „Acțiunile lichidatorului în cadrul procesului de insolvență” informația referitoare la cerere de tragere la răspundere subsidiară a asociatului unic al debitorului pe Consiliul municipal Bălți, dar și soluția de respingere a instanțelor de insolvență în privința acesteia (vol. II, f. d. 234 – 235).

În plus, Colegiul lărgit observă că recurentul nu a oferit nici o observație în partea în care s-a decis că solvabilitatea întreprinderii nu poate fi restabilită. Or, de fapt, măsurile întreprinse de lichidator în vederea stabilirii masei debitoare denotă faptul lipsei acesteia, ce se confirmă prin certificatele de la organele ce dețin registre de stat și duc evidența bunurilor înregistrate (vol. III, f. d. 21, pe verso).

Luând în considerare cele menționate, instanța de recurs constată că recurentul Î.S. „Calea Ferată din Moldova” nu a prezentat circumstanțe esențiale și convingătoare, care nu au fost puse anterior în discuție sau asupra cărora nu s-a pronunțat instanța de insolvență.

Astfel, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că recurentul a putut să prezinte, în diverse etape ale procesului, argumentele pe care le considera pertinente pentru apărarea intereselor sale, iar hotărârea de aprobare a raportului final și a bilanțului de lichidare a fost motivată de către Curtea de Apel Bălți. Or este necesar de menționat că articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O. nu obligă instanțele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, însă din hotărâre trebuie să reiasă clar că elementele esențiale ale cauzei au fost examinate (a se vedea *García Ruiz v. Spania [MC]*, 21 ianuarie 1999, parag. 26, *Taxquet v. Belgia [MC]*, 16 noiembrie 2010, parag. 91).

În același timp, instanța de recurs precizează că întinderea obligației de a motiva hotărârea poate varia în dependență de caracterul deciziei și trebuie determinată în lumina circumstanțelor cauzei (a se vedea *Ruiz Torija v. Spaniei*, 9 decembrie 1994, parag. 29, *Lebedinschi v. Moldova*, 16 iunie 2015, parag. 31)

În consecință, instanța de recurs respinge argumentul recurentului, potrivit căruia, examinarea cauzei a fost lipsită de echitate.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept: să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Având în vedere cele constatate *supra*, instanța de recurs nu identifică, în procedura în litigiu, examinată în ansamblul său, niciun indiciu privind inechitatea sau caracterul arbitrar care ar putea ridica o problemă din perspectiva art. 6 parag. 1 din CtEDO, iar, *în final*, trage concluzia de a respinge recursul declarat de Î.S. „Calea Ferată din Moldova”.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova”.

Se menține hotărârea Curții de Apel Bălți din 22 decembrie 2017, în cauza civilă la cererea lichidatorului Întreprinderii Municipale „Rețelele Termice Bălți”, Muntean Oleg, cu privire la lichidarea întreprinderii debitoare și radierea acesteia din Registrul de Stat al persoanelor juridice.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecător

Tatiana Vieru

Judecători

Maria Ghervas

Iuliana Oprea

Luiza Gafton

Mariana Pitic